

Aanbevelingen

Met de templates van Jean-Pierre Palasse is het mogelijk om voor alle vaardigheden lesmateriaal te ontwikkelen. Dit zullen docenten zeker niet op grote schaal gaan doen. Ze moeten eerst teksten of afbeeldingen zoeken, daar opdrachten bij bedenken en dit alles tenslotte plaatsen in één van de templates van Palasse. Vervolgens moeten ze dan ook nog een domein op internet hebben, waar ze het lesmateriaal kunnen plaatsen en waarvandaan de leerlingen het kunnen ophalen. Het is nogal wat werk! Dat kun je niet aan docenten met een volle weektaak vragen. Aan wie dan wel?

Palasse is verbonden aan de lerarenopleiding van een Frans universitair instituut. Ik neem aan dat het ontwikkelen van templates en het daarin plaatsen van voorbeelden van bruikbaar lesmateriaal, onderdeel is van zijn betaalde werkzaamheden. Daarom is het gebruik door derden voor niet-commerciële doeleinden ook gratis. Tot nu toe heeft hij slechts één docent bereid gevonden om een les in één van de modellen te ontwikkelen. Dit is te weinig om leerlingen mee aan het werk te zetten.

In Nederland zijn talendocenten die zich bezighouden met het ontwikkelen van web- of talenquests vaak voor een deel of geheel in dienst van instituten als CPS of SLO. Deze instanties zouden ook docenten kunnen aantrekken die de modellen van Jean-Pierre Palasse gaan vullen. Hij heeft zich bereid getoond om een Nederlands-talige interface te maken, als een Nederlander bereid is een veertigtal Franstalige woorden en uitdrukkingen, zoals *Cliquez ici* te vertalen. Het zou jammer zijn als het Nederlandse onderwijs verstoken zou blijven van dit in uitstekende modellen te plaatsen lesmateriaal dat gratis van het internet is te downloaden. ■

Eerdere afleveringen van deze serie verschenen in LTM 2004, 4, 6, 7.

GEDACHTEN

bij de dood van de basisvorming

Vorming aan de basis?

Naar aanleiding van kameroverleg tussen de onderwijscommissie en de minister op woensdag 13 oktober jl. kopte NRC *Handelsblad* een dag later 'Afscheid van de basisvorming' in zijn gelukkig licht kritische stuk. De basisvorming was echter van meet af aan een doodgeboren kindje. Wat immers aan een ver van de onderwijsvloer staand bureau in alle rust is bedacht voor de dagelijkse hectische praktijk, dat werkt niet. Op papier zag het er misschien appetijtelijk uit, maar we hebben niks aan een papieren werkelijkheid. Geldt ook voor de tweede fase overigens. Als je de theorie leest, lijkt het even wat. Maar de praktijk is domweg anders. In de basisvorming gelijke kansen voor iedereen. Uitstellen van keuze. Ach, het tegendeel bleek en wel onmiddellijk. Leerlingen verschillen immers meteen al. Het zijn namelijk mensen. Ze laten zich niet proppen in een theoretisch jasje dat te krap of te wijd zit. De leerling is een mens van vlees en bloed, met humeuren, ontbrekende motivatie en afleidingen op allerlei terrein en moet bij de hand genomen worden en bediend op zijn eigen niveau. De basisvorming werd dan ook sneller afgeschaft dan ze werd ingevoerd.

Ik wil niet zeggen dat de Taakgroep zich niet heeft ingespannen. Men genereerde een hoofddocument en 12 subwerkdOCUMENTEN die met z'n dertien toch zo'n 500 pagina's leesvoer bieden. Daarvoor had men een serie platformbijeenkomsten op scholen gehouden en

naar eigen zeggen alles en iedereen geënquêteerd. Opvallend en storend is, dat men het gehele onderwijs ver-vmbo-iseren wil en alle pijlen richt op vaardigheden en niet op kennis. Er is nauwelijks aandacht voor de specifieke leerbehoeftes van havo- en vwo-leerlingen die we moeten voorbereiden op hbo en universiteit door hun kennis mee te geven, zodat ze op het gewenste niveau kunnen instromen. Nee, het gaat om het verzamelen van portfolio's en om competentiegericht onderwijs. We moeten de leerling geen kennis doen verwerven, maar we moeten de intrinsiek gemotiveerde leerling die zelf verantwoordelijk is voor het eigen leerproces aansturen en coachen. Bestaan er zulke leerlingen? Ik zou er graag eens eentje ontmoeten. Leden van de Taakgroep hielden op die platformbijeenkomsten uiteenzettingen in diverse scholen en presenteerden een aantal verandescenario's waaruit gekozen diende te worden door de aanwezigen, vooral schoolleiders. De gewone docent had namelijk geen tijd. Hij gaf les. Hoe lang nog? Er was een oplopende lijn in veranderbehoefte in de voorstellen van de Taakgroep te ontdekken en die scholen die daarin het verst zouden willen gaan werden het meest geprezen. Stilstand is achteruitgang en scholen die niet willen veranderen, daar klopt iets niet. Beweging is alles. Vandaar vermoedelijk ook de door de Taakgroep gekozen benaming 'Beweging in de onderbouw'.

Waar moet die beweging dan vandaan komen? Vanuit de scholen zelf, aldus onze minister. De riedel die ze te pas – maar vooral ook te onpas – laat horen is dat scholen zelf alles mogen bepalen. We zijn immers professionals? Dus leg maar neer die verantwoordelijkheid, en graag zo laag mogelijk in de organisatie als het even kan. Hebt u enig idee wat dit betekent voor de praktijk van alledag? Stelt u zich een school voor waarin alles open ligt en waarin men mag kiezen wat men maar wil, zonder rekening te houden met wettelijke voorschriften of minimumtabellen voor aantallen lesuren. Dat wordt eindelijk vergaderen voor schoolleiders, die ieder op de eigen stek het eigen wiel gaan uitvinden en de ene na de andere interpretatie de lerarenvergadering in slingeren. Vervolgens wordt het ruzie in de docentenkamers, waar de secties met de grootste bekken het hoogste urenaantal zullen binnenslepen en secties die even niet opletten hun uren drastisch zullen zien teruglopen. Nog meer burn-out en verlies van werkvreugde zal het gevolg zijn.

En de ene school zal totaal anders opleiden dan de andere school. Diploma's zijn niet meer te vergelijken. Maakt niet uit, roept men dan, want men wil immers ook het centraal examen afschaffen! Laat de vervolgopleidingen maar een toelatingsexamen afnemen en alles is immers opgelost? Jaja.

Waar komen dergelijke ideeën toch vandaan? Het is voldoende even in een boekhandel te gaan kijken bij de afdeling management en organisatie. Doe een willekeurige greep. Het is altijd raak. Planken vol over coachen, zelfsturing en aansturing, lerende organisatie, competenties, portfolio en succesverhalen over teams. Teams! Elke zichzelf respecterende school deelt het personeel namelijk in teams in. Hebben ze afgekeken van fabrieken, ziekenhuizen en allerlei andere bedrijven. En dat wordt naadloos en zonder verder nadenken overgenomen en geplakt op scholen. Alsof leerlingen gelijk zijn aan pakjes kauwgom die zo optimaal mogelijk geproduceerd moeten worden! Alsof docenten niets liever doen dan voortdurend vergaderen over hoe we het onderwijs met zijn allen gaan inrichten. Kom nou toch! Gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is synoniem aan geen verantwoordelijkheid.

Ik houd van mijn werk. Ik geef al vijftig jaar met heel veel plezier fulltime les aan middelbare scholieren van allerlei soorten klassen. Ik vind het belangrijk dat leerlingen bij mij iets leren, dat ze op interessante of noodzakelijke dingen gewezen worden, dat ze worden gecorrigeerd bij fouten en worden aangemoedigd als ze het even niet zien zitten. Ik vind het prettig het werk voor hen te plannen, te vertellen wanneer de toetsen zijn, wat er ongeveer gevraagd wordt, waarom dat belangrijk is, hoe ze het moeten leren, welke stappen ze daarvoor dienen te zetten en welke dingen ze echt in hun hoofd moeten stampen om goede cijfers te halen. Als dat allemaal wegvalt en voor mij een rol aan de zijlijn blijft, waarbij ik mag toekijken hoe de zichzelf aansturende leerling zijn eigen keuzes doet op het gebied van verwerving van competenties en vaardigheden en ik alleen een vinkje mag zetten in één of ander portfolio, dan hoeft het voor mij allemaal niet meer. ■

Anneke de Vries

Docent Frans en lid van actiecomité de Heelmeesters